

APRIL 2022

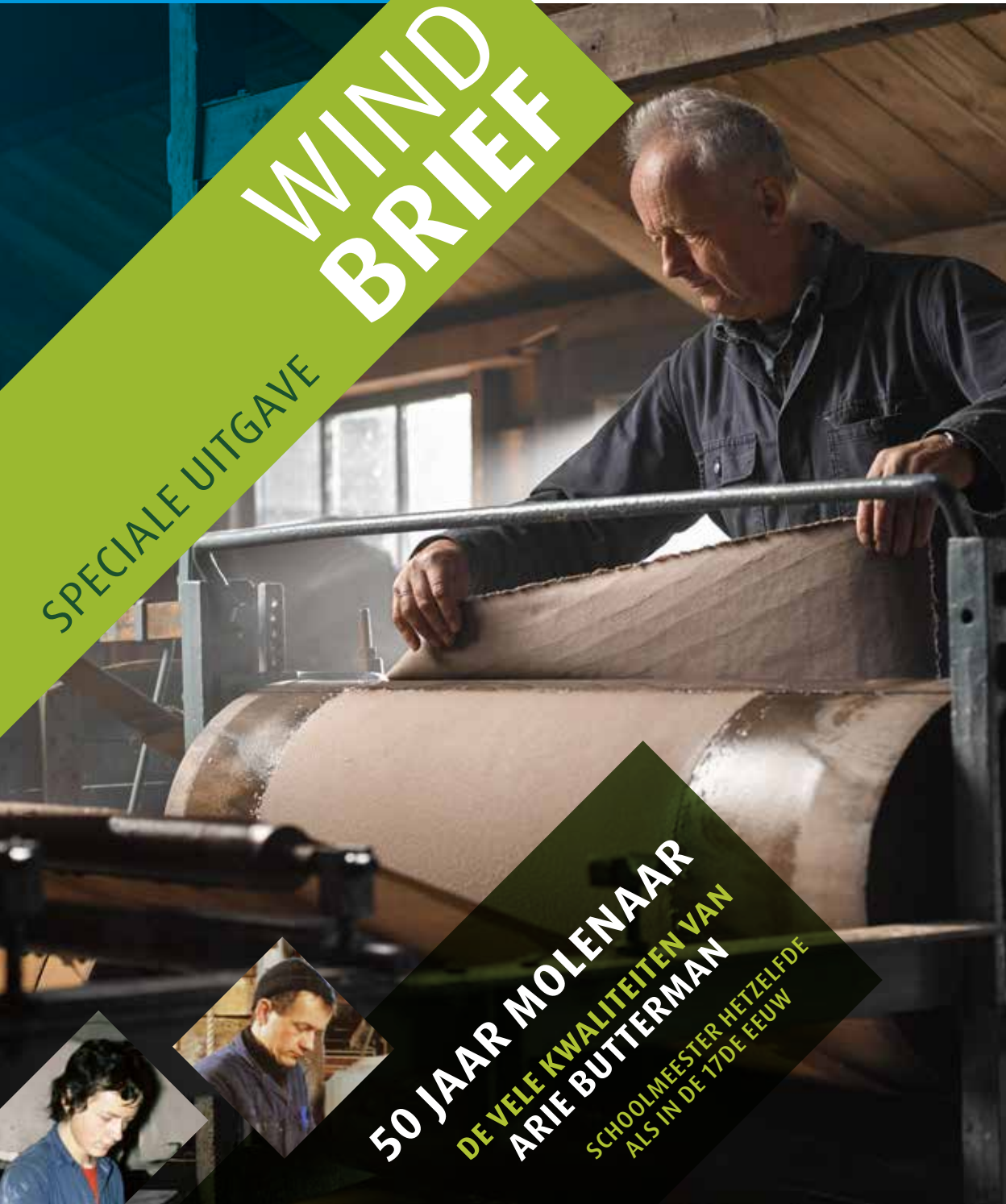

DE ZAANSCH E MOLEN

WIND BRIEF

SPECIALE UITGAVE

50 JAAR MOLENAAR
DE VELE KWALITEITEN VAN
ARIE BUTTERMAN
SCHOOLMEESTER HETZELFDE
ALS IN DE 17DE EEUW

WINDBRIEF SPECIAL

**T.G.V. AFSCHEID ARIE BUTTERMAN,
PAPIERMAKER EN MOLENAAR
VAN DE SCHOOLMEESTER**

**DIT IS EEN UITGAVE VAN
STICHTING HET FORTUINFONDS**

**OPLAGE
1 EXEMPLAAR**

**REDACTIE
PIETER VAN NIEUWBURG
JAN KRIJT
JELMER POUTSMA
ED PIELKENROOD**

**MET MEDEWERKING VAN
JAAP DE JONG (TEKSTEN)
FULCO ROL (FOTO'S BEELDBANK
DE ZAANSCHEN MOLEN)**

**VORMGEVING
TEKST EN UITLEG, HAARLEM**

**PRINT EN AFWERKING
DRUKKERIJ NUANCE BV**

ARIE,

De film over De Schoolmeester en het oude papiermakersambacht, die Stichting Het Fortuinfonds in nauwe samenwerking met de Van Toorn Scholten Stichting heeft laten maken, is een geslaagde documentaire geworden. Jij speelt de hoofdrol in deze film en bent daarmee de drager van dit document.

Wie schrijft die blijft, is een bekend gezegde. Maar wie een hoofdrol in een film speelt, of liever de hoofdfiguur is in een historische documentaire, zal zeker nooit sterven. Ook na je dood - en dat is gelukkig nog heel ver weg - zul je het verhaal over De Schoolmeester blijven vertellen. Steeds weer aan nieuwe generaties. En al die mensen zullen jou als molenaar van De Schoolmeester blijven herinneren. Tot in lengte van dagen.

Het Fortuinfonds heeft nog even overwogen om de monumentenstatus voor jou aan te vragen. Maar dat kan natuurlijk niet. Het monument is De Schoolmeester, die zo langzamerhand een merk is geworden. En dat merk heb jij 50 jaar lang 'geladen'. Zo heet dat in marketingtermen. Je hebt er al die tijd bijzonder papier gemaakt en de molen gelaten zoals hij drie eeuwen geleden al was. Dat wil zeggen dat je in de winter moest werken onder ijskoude omstandigheden en je in de zomer juist hittebestendig moest zijn. Dat is niet gemakkelijk en menigeen zou er de brui aan gegeven hebben.

Behalve dat je een uitstekende molenaar en papiermaker bent, beschik je ook over niet te onderschatten schilderkwaliteiten. En dan heb ik het niet over het maken van schilderijen, maar over het schilderen van molens. Jaren geleden schilderde je de kap en andere hoge onderdelen met een lang uitschuifladdertje op de stelling. Maar de ARBO stond dat niet meer toe, dus er moest

een hoogwerker worden gehuurd. Het was even wennen met de afstandsbediening in het bakje. Bij het verplaatsen van het geheel schoot beneden de stekker los en zat je vast in het bakje, hoog en droog bij de kap. Hoe lang dat geduurd heeft weten we niet maar na uren gezwaai naar voorbijgangers, die vriendelijk terugzwaaiden, kwam gelukkig de paardenbuurman Siem Kat langs die jou wist te bevrijden.

Je was steeds tegen elke verandering in en aan De Schoolmeester. Daarover was niet iedereen het altijd met je eens, maar achteraf kunnen we er blij om zijn. Want waar zie je nog hetzelfde wat de mensen 300 jaar geleden zagen? De Schoolmeester is een tijdmachine waar je binnenstapt om iets bijzonders te ondergaan. Het bestuur van het Fortuinfonds is zich bewust dat je van grote waarde bent geweest voor het aloude papiermakersambacht en het behoud van de molen in de originele staat. Wij zijn je daar zeer dankbaar voor.

**Stichting Fortuinfonds
namens het bestuur,
Ed Pielkenrood**

Stichting Het Fortuinfonds

ARIE BUTTERMAN

VIJFTIG JAAR MOLENAAR IN BEELD

Geen terugblik op de loopbaan van Arie Butterman aan de hand van wat over hem en molen De Schoolmeester is geschreven in de Windbrief. We kijken terug met foto's uit de beeldbank van de Zaanse Molen. Een kleine selectie uit de ruim zeshonderd beelden van Arie en zijn molen.

1972 Arie Butterman en zijn voorganger Klaas Knaap bedienen de kaapstander van de natpers in het werkhuis van De Schoolmeester.

1972 De jonge molenaar Arie Butterman hangt vellen papier op om te drogen. Het is het jaar waarin zijn voorganger Klaas Knaap zijn kennis, kunde en ervaring overdraagt aan Arie. Molenaars van De Schoolmeester waren toen in dienst van papierfabriek De Eendracht in Wormer, waar Butterman in de wintermaanden werkte.

1972 en 2020 Het scheuren van de vodden die een belangrijke grondstof zijn voor het maken van papier. In het scheurhok worden de vodden eerst op kleur en materiaal gesorteerd, ontdaan van knopen en daarna in kleine stukjes gescheurd. Op deze foto's is de scheurbank goed te zien, met het mes om een inkeping in de vodden te maken als beginnetje van het scheuren.

2020 In de loop der jaren heeft Arie duizenden bezoekers rondgeleid in de Schoolmeester. Van kunstenaars die speciaal voor het papier komen tot groepen toeristen die alles van de molen willen weten. En van hele schoolklassen tot individuele kinderen die in de vakantie een papieren molentje leren maken.

1964 Teun op der Heijde, een van de illustere voorgangers van Arie Butterman. In 1919 kwam Teun te werken op De Schoolmeester, tot aan zijn pensionering in 1966.

1985 De Schoolmeester krijgt een nieuwe kap. Op het Guispad ligt de gietijzeren bovenas met het bovenwiel klaar om met een telescoopkraan op zijn plaats in de kap te worden gehesen.

1985 De oude penbalk van De Schoolmeester die werd teruggeplaatst in de nieuwe kap van de molen. Op de achtergrond is smid Venema bezig met het repareren van de buitenroed.

2011 Bij het funderingsherstel van De Schoolmeester in 1967 werd ook een nieuwe vloer gelegd. Na veertig jaar had die ook zijn beste tijd gehad. Niet alleen de vloer werd vervangen, maar ook de balken en de onderslagen. Arie Butterman voerde deze klus vrijwel in zijn geheel zelf uit.

1988 Tekenaar Henne Terpstra bezoekt De Schoolmeester en maakt ter plekke een tekening in potlood van Arie Butterman bij de papiermachine.

1987 Arie Butterman controleert de kwaliteit van het maalgoed door er met een stokje in te roeren. Als er nog slierten stof aan blijven hangen, moet er langer worden gemalen.

2020 De foto's op het omslag maken deel uit van een serie sfeervolle molenaarsportretten die Jeroen Nieuwhuis maakte in opdracht van De Zaanse Molen.

Voorzijde Er komt een vel papier van de papiermachine, die mechanisch wordt aangedreven. Deze vernieuwing - en deels vervanging van het handmatig scheppen van papier - werd al in 1887 ingevoerd, aanvankelijk met een kleine stoommachine en later met een elektromotor.

Achterzijde: Een zak katoenen vodden, de grondstof voor Zaansch Bord (lommenpapier), wordt gewogen alvorens het naar de maalbak gaat. De oude weegschaal hangt in de voddenschuur van de Schoolmeester.